

„Pénzért művészet, avagy pénz művészetért”

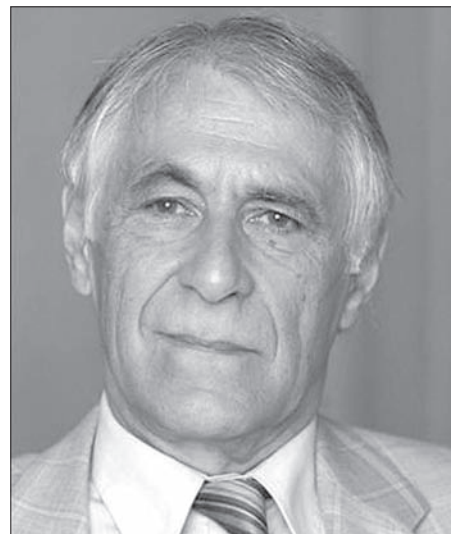
A Zeneművészeti Bizottság (ZeBi) áprilisban a pályázati kategóriába tartozó együttesek támogatásáról tárgyalt, ezt követően majd a kiemelt és nemzeti kategóriába besorolt együttesek következnek. A Bizottság elnöke, Devich János tájékoztatása szerint körülbelül ugyanakkora összegekkel számolhatnak a zenekarok, énekarok, mint az elmúlt esztendőben. Ami azonban az együttesek költségvetése szempontjából létkérdés jövőre, az a TAO további sorsa. Elképzelhető ugyanis, hogy januártól ezekre az összegekre nem számíthatnak az előadó-művészeti szervezetek... A Zeneművészeti-, valamint a Színházművészeti és a Táncművészeti Bizottság ezért levelet írt ez ügyben a miniszternek, bízva abban, hogy szigorításokkal ugyan, de maga a rendszer megmarad. Hiszen akad elég gond emellett, amellyel a művészeti területnek meg kell küzdenie. A zenekaroknak problémát jelent az egyébként jól működő pedagógus-életpálya elszívó hatása, valamint az önkormányzati támogatások csökkenése...

I Milyen témák szerepeltek a Zeneművészeti Bizottság áprilisi ülésén?

– A nem minősített zenekarok számára kiírt, minisztériumi keret felosztásáról tettünk javaslatot a miniszter úr számára. Ez nagyjából évek óta állandó összeg, gyakorlatilag ugyanazzal a pályázói körrel. Idén annyi volt a változás, hogy a Purcell Kórus, az Orfeo Zenekar, valamint a Szent Efrém Énekkar nem tudott megfelelni a minősített kategória törvényi előírásainak, ezért azt javasoltuk, hogy kerüljenek ki abból a körből, vigyék azonban magukkal azt a pénzt, amelyet a pályázati kategóriában megkaptak. Egyébként a megpályázható támogatás körülbelül annyi, mint tavaly, s hasonlóan is osztottuk szét a rendelkezésre álló összeget. Mi a legjobb tudásunk szerint osztjuk el a pénzt, de sajnos előfordul az is, hogy forráshiányra hivatkozva el kell utasítanunk néhány aspiránst. Egyelőre ugyanis nem látom azt, hogy újabb összegekkel gazdagodna ez a keret... A minősített és kiemelt együttesek támogatásáról később tárgyalunk majd.

I Mit lehet mondani a regionális zenekarok támogatásáról, amelyek szintén a pályázati keretbe tartoznak? Változtak a javasolt összegek az elmúlt évhez képest?

– Voltak, akik körülbelül ugyanannyit kaptak, mint tavaly, és voltak, akik sajnos kevesebbet. Az Orfeo, a Purcell és a Szent Efrém ugyanis nem tudta az egész elmúlt évi összességét magával hozni, így kicsit felkerekítettük a támogatásukat. Ezért kénytelenek voltunk mindenkiéből lecsípni egy kicsit. De el kell mondjam, hogy a regionális együttesek munkáját nagyra értékeljük, amennyire csak lehet, igyekszünk őket támogatni, és ennek csak a keret szab határt. A bizottság úgy vélekedik, hogy nagyon fontos szerepet játszanak az ország egyes körzeteinek zeneéletében, s lelkiismeretesen dolgoznak. Azt is tapasztaljuk persze, hogy a siker reményében néha a könnyedebb műsorokat választják, ez azonban megbocsátható. Annnyira fontosnak tartjuk szerepüket, hogy ha alaki szempontból kérdéses pályázatot is adott be némelyikük, mi minden esetben a javukra döntöttünk, azaz támogattuk működésüket.

I Ezek között az együttesek között is akad, amelynek tagjai magasabbra törnek...

– Igen, néhány zenekar nagyon szép pályázattal jelentkezett, és azzal az igénnyel, hogy felsőbb kategóriába léphessenek. Tárgyaltunk már arról velük, mi mindent kell ehhez teljesíteniük. Sajnos azonban a torta nem lesz nagyobb, ha belép egy-egy új szereplő. Akinek emiatt csökken majd a támogatása, az természetesen fel lesz habórodva...

I A nemzeti és kiemelt zenekarok 2016-os támogatására mennyi pénzt biztosít a költségvetés?

– Látjuk már az összeget, nem emelkedett az sem. Annyival lett kisebb, amennyit az előbb említett három együttes átvitt a pályázati körbe. A szempontrendszerrel illetően viszont azt gondolom, hogy az alapkonceptió nem változott, már csak amiatt sem, mert a forrás sem lett más. A legfontosabbnak azt tartom, hogy megfelelő büdzsét kell biztosítani, ha az a célja a kultúrpolitikának, hogy béke legyen ezen a területen. Csakis anyagi forrásokkal lehet ugyanis az együtteseknek segíteni.

I Több zenekar is kérvényezi a nemzeti kategóriába való besorolást. Mi erről a ZeBi véleménye?

– Valóban jelezte már egy együttes, hogy szeretne a nemzeti kategóriába tartozni, s

egy másik zenekar esetében is hallottunk erről a szándékról. Azt tudom róluk elmondani, hogy lelkesek, dolgoznak, megfelelnek a törvényi előírásoknak, a Bizottság pedig természetesen mindezt mérlegelni fogja a következő ülésén. A ZeBi kollektíven dönt majd arról, hogy az adott zenekar számára javasolja-e a nemzeti cím megadását a miniszternek. De ha még el is nyerik a címet, ettől nem fognak több pénzt kapni, azt is jellemez előre...

I A kiemelt kategóriában is számos kritériumnak kell megfelelni. Mi kell még ahhoz, hogy nemzeti legyen egy előadóművészeti szervezet, jelen esetben egy zenekar?

– Fontos a teljesítmény, de az ifjúsági hangversenyek száma, az előadott kortárs művek száma, továbbá a fesztiválrendezés is beleszámíthat ebbe. Lényegesebb kérdés, amit mindig próbálunk feszegetni, de valahogy háttérbe szorul, s ez a minőség kérdése. Az elmúlt hetekben a budapesti zenekarokon kívül volt szerencsém hallani a pécsi, a miskolci, a szegedi társulatokat. Kitűnőek, de elárulom: van véleményem, ez azonban lehet szubjektív is.

I Mitől függ mégis, hogy melyik együttes viselheti a „nemzeti” címet? Mi volt a jogalkotók szándéka a két csoport meghatározásakor, amikor a korábbi I., és II. besorolási kategóriát megváltoztatta? Mennyiben egyeznek a mostani törekvések az eredeti szándékkal?

– Amikor megalakult a Zeneművészeti Bizottság, öt taggal (Herboly Domonkos, Igric György, Kesselyák Gergely és Kobzos Kiss Tamás vett és vesz részt rajtam kívül a munkában), mindnyájan egyöntetű véleményt alkottunk – s nagy örömeinkre akadt egy ilyen gondolat a Színházművészeti Bizottságban is –, hogy a nemzeti zenekarok legyenek a nagy vidéki városok zenekarai. (A BFZ, az NFZ kiemelt állami zenekar – állandóan kérem egyébként államtitkár úrtól, hogy hozzák már meg azt a törvényt, ami a nagy nemzeti kulturális intézményeket egy kategóriába sorolja, ahol nem kétséges, hogy ezeket az államnak támogatnia kell.) Nekünk azonban annyi volt a lehetőségünk, hogy nemzeti, kiemelt vagy pályázati kategóriába soroljuk a társulatokat. Amikor hát ez a koncepció megszületett, arra jutottunk, hogy a vidéki nagyvárosok együtteseinek kell a nemzeti kategóriába tartozniuk, hiszen majd mindegyiknek egyetemi szintű zenészképzés biztosítja az utánpótlását. Egyébként is heroikus munkát végez-

nek a saját vidékük kulturális életének a fenntartásában.

I Ha egyre több a jelentkező, változni fog a nemzeti cím koncepciója?

– Úgy gondolom, hogy amíg ez a törvény él, addig a mi koncepciónk a helyes Magyarországon. Szeretnénk támogatni a vidéki nagyzenekarokat. Amíg én a Bizottság élén állok, vállalom ezt a koncepciót. Különösen ma, amikor újabb nehézségekkel kell szembesülniük.

I Melyek ezek?

– Az egyik a pedagógus-életpálya elszívó hatása. Problémát jelent, hogy sok muzsikusként inkább a jól kidolgozott pedagógus-életpályát választja, mert jóval kedvezőbbek a fizetések. Régen ez éppen fordítva volt, inkább Mozartot játszott valaki, minthogy a vonókezelést tanítaná... A zenetanároknak lényegesen megemelkedett a bérük, de meg is dolgoztak érte. Komolyan kidolgozott tervek alapján épült fel az életpálya-modelljük, reméljük, hogy a készülő művész-életpálya modell szintén ezt az utat fogja követni. Ami még nehezebben megoldható kérdés, az az, hogy a zenekarok általi ösztámogatása növekedett, viszont az önkormányzatok ennek megfelelően csökkentették az általuk adott összeget. Ez az a pont, amelyen a Bizottság nem tud változtatni, ezt a kormányzatnak kell megtennie. Megpróbálok ezért mindent megtenni, a kapcsolatfelvétel már megtörtént. A harmadik nehézség pedig a TAO...

I Valóban igaz, hogy a TAO (a társasági adóról és az osztalékadóról szóló törvény) változtatás előtt áll?

– Jelenleg úgy tűnik, hogy 2016 elejétől meg akarják szüntetni...

I A sport területén is?

– Nem, ott marad.

I Ez viszont nagyon kilátástalan helyzetbe sodorja a művészeti együtteseket, hiszen ha jól tudom, közel 8 milliárd forintból van szó...

– A három Bizottság elnöke – a ZeBi, a Színházi és a Táncművészeti vezetője – SOS-levelet fogalmazott meg miniszter úrnak és államtitkár úrnak címezve. Az egyikben felhívjuk a figyelmüket arra, hogy mindez milyen helyzetbe hozna bizonyos együtteseket, a másikban javaslatokat fogalmaztunk meg arról, hogy mit lehetne tenni. Van sajnos valóban néhány olyan együttes, mely hatalmas összeget szerez

ebből a támogatásból, a művészi szempontot nézve azonban a teljesítménye nem igazán értékelhető...

I Ez azonban a szakma elenyésző részét érinti... Például az Operabáz is ebből a forrásból kap jelentős összeget.

– Ennek lehet örülni, de az is igaz, hogy szigorítani kellene a TAO szabályozását, hogy visszaélésre ne legyen mód. Az ellenőrzés – például külföldi szereplés, munkavállalás esetében – szinte megoldhatatlan.

I Ha ez a forrás eltűnik, s nem pótolják más módon, ráadásul már a jövő év elején, azzal nem tudom, mit tudnak kezdeni az érintettek...

– Szemben más nyugat-európai országgal, Magyarországon még nem szűnt meg zenekar. Ugyanakkor nem lehet a végtelenségig az államtól várni a pénzt... Már hosszú ideje hallani arról, hogy a TAO-t át kell alakítani, hiszen nagyon komoly összeget visz el, ami hiányzik a költségvetésből. Szerencsére az országban a kulturális és ezen belül a zenei élet valóban pezseg. Fesztiválok, rendezvények keretezik életünket.

I Megfelelőnek tartja-e egyes kivételezett zenekarok eltérő nagyságú támogatását – közvetlenül az EMMI-től?

– Vannak együttesek, amelyek nem tartoznak a ZeBi megítélése alá, így szerencsére nem is kell döntenünk a minőségükről és a támogatásukról sem.

I A Nemzeti Érdekegyeztető Tanács (NEÉT), a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezete és a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége folyamatosan törekszik az illetékes tárccal párbeszédre az előadó-művészeti terület (ezen belül a zenekarok, énekkarok és kamarazenekarok) problémáinak áttekintésére és megoldására... Ezek a szervezetek a mai napig nem kaptak érdemleges választ egyetlen levélre, egyetlen felvetésre sem. Mi a helyzet a ZeBi-vel?

– A Zeneművészeti Bizottság a mindenkori kultúráért felelős miniszter tanácsadó testülete. Dr. Hoppál Péter államtitkár úrral rendszeres a kapcsolatunk, hiszen nem csak a pályázati pénzek elosztásakor kéri ki a véleményünket. Beszélgetéseink során a kibékíthetetlennek látszó ellentétől a „pénzért művészet, avagy pénz művészetért” kérdéséről egyeztetünk. De azt gondolom, egyszerűen több pénzt kell kérni.

R. Zs.